

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

1 juli 2002

VLAAMSE OMBUDSDIENST

JAARVERSLAG 2001

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door mevrouw Isabel Vertriest**

**(Hoofdstuk 4.4 Thematische aanbevelingen inzake Milieu ; Hoofdstuk 4.5 Thematische
aanbevelingen inzake Milieu : afvalwaterheffing ; Hoofdstuk 4.6 Thematische aanbevelingen
inzake Ruimtelijke Ordening)**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs, Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Librecht, Jan Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

41 (2001-2002)

– Nr. 1 : Jaarverslag

– Nrs. 2 en 3 : Verslagen

INHOUD

	Blz.
I. DEEL LEEFMILIEU : THEMATISCHE AANBEVELINGEN 4.4 MILIEU EN 4.5 MILIEU : AFVALWATERHEFFING	4
I.1. Inleidende uiteenzettingen	4
I.1.1. Inleiding	4
I.1.2. Milieu : algemeen	4
I.1.3. Milieu : afvalwaterheffingen	5
I.2. Bespreking	7
I.2.1. Antwoord van de minister en repliek van de ombudsman	7
I.2.2. Opmerkingen van de leden	9
II. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING – THEMATISCHE AANBEVELING 4.6	10
II.1. Inleidende uiteenzettingen	10
II.1.1. Inleiding	10
II.1.2. Aanbevelingen Ruimtelijke Ordening	11
II.1.3. Band met de algemene aanbevelingen	13
II.2. Bespreking	14
II.2.1. Opmerkingen van de leden	14
II.2.2. Antwoord van de minister en repliek van de ombudsman	15
III. CONCLUSIE	21

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening besprak op 2 mei 2002 het Jaarverslag 2001 van de Vlaamse Ombudsdienst, en in het bijzonder de thematische aanbevelingen 4.4 Milieu, 4.5 Afvalwaterheffing en 4.6 Ruimtelijke Ordening.

Na de bespreking van het jaarverslag werd door mevrouw Isabel Vertriest en de heren Patrick Lachaert, Jef Van Looy, Jacques Timmermans en Jos Bex een voorstel van resolutie over de aanbevelingen inzake milieu en ruimtelijke ordening ingediend (*Parl. St. Vl. Parl. 2001-2002, 1251/1*). Dit voorstel werd op 20 juni 2002 aangenomen in de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening. Het verslag van de bespreking is gepubliceerd in *Parl. St. Vl. Parl. 2001-2002, 1251/3*.

I. DEEL LEEFMILIEU : THEMATISCHE AANBEVELINGEN 4.4 MILIEU EN 4.5 MILIEU : AFVALWATERHEFFING

I.1. Inleidende uiteenzetting

I.1.1. Inleiding

De heer Bernard Hubeau, Vlaams Ombudsman, wijst erop dat milieuaangelegenheden op twee plaatsen in het jaarverslag aan bod komen. Hoofdstuk 4.4 behandelt algemene milieuklachten en hoofdstuk 4.5 brengt verslag uit over de klachten inzake milieuheffingen. Hoewel dat laatste een fiscale kwestie is, meent de ombudsdienst toch dat de heffingen hier thuishoren omdat zij specifiek met milieubeleidsdoelstellingen te maken hebben.

Het algemene klachtenbeeld voor 2001 toont een kleine 5000 klachten en vragen. Een aantal binnenkomende klachten wordt doorverwezen naar andere instanties. Voor wat milieu betreft, gaat het evenwel om hooguit 3,3 procent van de klachten. Dat betekent dat de meeste klachten over milieu terecht bij de ombudsdienst worden ingediend. Het thema milieu haalt de top van 5 van de meest voorkomende klachten met een score van 11 procent. De klachten over de milieuheffingen erbij geteld, wordt zelfs de tweede plaats bereikt. Het is over het algemeen trouwens zo dat het aantal klachten inzake levenskwaliteit stilaan stijgt in verhouding tot het aantal klachten over financiële kwesties. Volgens de heer Hubeau horen de eerstgenoemde

ook de kern uit te maken van de opdracht van een ombudsdienst.

Van alle Belgische ombudsdiensten heeft de Vlaamse het hoogste aantal gegronde klachten. Dat komt doordat het decreet voorschrijft dat de Vlaamse Ombudsdienst voor de tweedelijnszorg instaat. Het klachtendecreet beklemtoont dat nog. Meer dan 60 procent van de klachten blijkt gegrond te zijn. Dat is de som van 46 procent herstelde of deels herstelde en 15 procent niet-herstelde klachten. Tegelijk toont het cijfer van 20 procent ongegronde klachten dat de ombudsdienst de burger niet a priori gelijk geeft.

Over het algemeen begaat de overheid vooral drie grote normschendingen : redelijke behandeltermijn (20 procent), deugdelijke correspondentie (16 procent) en goede uitvoeringspraktijk en administratieve nauwkeurigheid (15 procent). Inzake milieu krijgt de ombudsdienst dan vooral te maken met het departement Leefmilieu en Infrastructuur, de OVAM en de VMM.

I.1.2. Milieu : algemeen

Vervolgens snijdt de heer Bernard Hubeau het thema Milieu-algemeen aan. Er zijn vier grote groepen milieuklachten : milieuhinder (waarbij het vrijwel altijd om geluidshinder gaat), milieuvergunningen en beslissingen in hoger beroep, de toepassing van de reglementering in sommige sectoren (in het bijzonder de sanering van historisch vervuilde gronden), en de regeling voor waterdistributie en de tarifiering daarvan. Wat dat laatste betreft, blijkt dat de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) zich erg correct opstelt. Zij biedt zelfs hulp in onderhandelingen met andere waterdistributeurs zoals de intercommunales, waarover de ombudsdienst eigenlijk geen zeggenschap heeft.

De heer Hubeau wil de toelichting vooral concentreren op het eerste en grootste deel van de klachtenreeks. Het gaat over verschillende vormen van milieuhinder en vooral over de wijze van handhaving. Dergelijke hinder grijpt diep in op de kwaliteit van het leven van de mensen. Het gaat niet over enorm veel, maar wel over ernstige klachten. De opmerkingen sluiten voor een deel aan bij het hoofdthema van 2001 van de ombudsdienst, namelijk de redelijke termijn. Handhaven is belangrijk, maar de termijn waarbinnen al dan niet wordt ingegrepen is ook cruciaal. Heel vaak is milieuhinder niet enkel objectief maar ook subjectief. Het onderscheid is niet altijd duidelijk. Burgers snel op de hoogte stellen van de negatieve gevolgen van een

vergunning verschaft duidelijkheid en vaak is dat voldoende.

De hinderlijke inrichtingen zijn ingedeeld in klasse 1, 2 en 3. Bij klasse 2 en 3 hebben de gemeenten de eindverantwoordelijkheid bij de controle maar oefent de afdeling Milieu-inspectie het hoog toezicht uit. In bepaalde gevallen klagen burgers bij de Milieu-inspectie, maar verwijst die de klagers niet of slechts laattijdig door naar de gemeente. In één geval heeft dat zelfs een jaar geduurd. Ook klachten bij de gemeente blijven soms lang liggen.

De diagnose blijft voor een deel gelijk aan de conclusies in het jaarverslag 2000. De gemeenten treden onvoldoende kordaat op tegen overtredingen van inrichtingen van klasse 2 en 3 en investeren weinig in milieubeleid, milieuoopleidingen en milieuambtenaren. Daardoor is er een lacune bij de handhaving op lokaal vlak. Als de gemeente haar taak niet grondig uitvoert, is er nog het hoog toezicht van de Milieu-inspectie. Dat toezicht behoort echter niet tot de kerntaken van deze dienst. De Milieu-inspectie interpreteert deze taak dan ook heel minimaal en wil niet in de plaats treden van de gemeenten. Het bepalen van de prioriteiten is een beleidskwestie en de opvolging van inrichtingen van klasse 2 en 3 staat op de voorlaatste plaats.

Het goede principe van de subsidiariteit werkt hier volgens de heer Hubeau niet en moet worden herbekeken. Het heeft immers inertie tot gevolg en leidt tot ongenoegen bij de burger. De burger weet niet meer waar hij met zijn opmerkingen terecht kan en wat ermee gedaan wordt. Het ergste zou zijn dat de mensen niet meer willen reageren omdat zij het gevoel hebben dat het toch niets uithaalt.

Een mogelijke oplossing is het invoeren van graduele sancties. Hopelijk zal dat in het nieuwe handhavingsdecreet worden ingevoerd. De gemeenten kunnen nu immers enkel overgaan tot sluiting van de inrichting en dat weerhoudt hen ervan op te treden. De werking van de gemeenten en het gewest moet beter op elkaar worden afgestemd. Zowel de Milieu-inspectie als de gemeenten spelen te vaak de problemen naar elkaar door, zonder dat er een oplossing komt.

Inrichtingen van klasse 2 moeten een eigen beoordelings- en handhavingsinstantie krijgen. De heer Hubeau vraagt zich af of het wel zinvol is het toezicht volledig bij de gemeenten te laten, misschien moeten ook de provincies een rol spelen. Dat is trouwens aan de orde gesteld in het kerntakendebat. De prioriteiten voor vervolging moeten op-

nieuw bevestigd worden en daarvoor is de samenwerking met het parket van belang. Het milieu-inspectieplan gaat voor een deel in de goede richting. De rol van de gemeenten kan geherwaardeerd worden. De ombudsdienst stelt in aanbeveling 2001-10 dat de aanpak van de milieuhinder een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. De burger heeft geen boodschap aan subsidiariteit die leidt tot inertie of tot het onvolwassen omgaan met opmerkingen.

De belangrijke taak van het milieutoezicht moet worden gepreciseerd. Wanneer blijft de gemeente in gebreke? Wanneer moet de Milieu-inspectie optreden? De Milieu-inspectie is zelf vragende partij voor meer duidelijkheid. De ombudsdienst pleit ook voor een systematische voortgangsbewaking. Het moet duidelijk zijn waar de zwakke punten zitten en de verschillende diensten moeten ook elkaars werking kennen. Men kan pas handhaven als men de praktijk kent.

In het najaar van 2001 hebben medewerkers van de ombudsdienst de Milieu-inspecties en de buitendiensten bezocht. Daaruit blijkt duidelijk dat de inspecties bereid zijn om hun taak goed te doen, mits zij over voldoende informatie beschikken. De heer Hubeau heeft dit probleem vorig jaar reeds aangehaald maar er is, ondanks de goede vooremens, nog weinig concreet gerealiseerd.

1.1.3. Milieu : afvalwaterheffing

De heer Nan Van Zutphen, onderzoeker bij de Vlaamse ombudsdienst, behandelt het aspect afvalwaterheffing. De klachten over de afvalwaterheffing komen voornamelijk van de kleinverbruikers. Een aantal klachten keren jaarlijks terug. Door de onweerlegbare band tussen de waterfactuur en de heffingsplicht moeten soms niet-vervuilers betalen, en dat druist uiteraard in tegen het principe dat de vervuiler betaalt. Het gebeurt dat mensen tien jaar na het laatste waterverbruik op een bepaald adres, toch nog heffing moeten betalen. Het gaat bijvoorbeeld over mensen die gescheiden zijn, maar waarbij het verbruik van de ex-partner nog steeds op hun naam staat.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft geen wettelijke mogelijkheid of speelruimte om daar een oplossing voor te zoeken. Door een doeltreffende informatieverspreiding had het probleem preventief aangepakt kunnen worden. Een actievere dienstverlening per dossier had de scherpste kantjes van het probleem kunnen wegvijlen.

De wet bepaalt namelijk dat de niet-werkelijke verbruiker een verhaalrecht heeft op de verbruiker. Dat recht blijft meestal theoretisch. De VMM kan echter zelf de werkelijke verbruiker wijzen op het verhaalrecht van de heffingsplichtige.

Ook de klachten over het ten onrechte niet toekennen van de vrijstelling komen elk jaar terug, hoewel ze verminderen. Door de automatische toekenning van de vrijstelling is er veel verbeterd, maar door fouten in de gegevenskoppeling loopt nog wel een en ander mis. Ook hier zijn er problemen indien om welke reden dan ook de waterfactuur niet op naam staat van de vrijstellingsgerechtigde.

Jaarlijks worden ook heffingsbiljetten en herinneringen door de VMM naar een verkeerd adres of naar een verkeerde persoon gestuurd, met als gevolg dat de gerechtsdeurwaarder ten onrechte optreedt. Door extra controles kan dat voorkomen worden. Ook is het mogelijk een tussenstap in te lassen, namelijk een aangetekende brief. De ombudsdienst heeft dat idee vorig jaar geopperd. Maar met die aanbeveling is er verder niets gebeurd, tot de federale minister van Financiën Reynders een zelfde maatregel aankondigde voor de federale belastingsdiensten. De ombudsdienst heeft dan contact genomen met de Vlaamse belastingsdiensten. De dienst bevoegd voor de inning van de onroerende voorheffing reageerde positief. De VMM heeft geantwoord dat het, wegens een aantal wettelijke bepalingen, niet zo eenvoudig is dergelijke aangetekende brief te sturen.

De heer Nan Van Zutphen wijst erop dat de nieuwe klachtentypes niet altijd van even fundamenteel belang zijn. Zo zijn er de problemen met betrekking tot de heffing ten aanzien van de erfgenamen, waarbij de erfgenamen moeten instaan voor de heffing die de erflater nog verschuldigd is. Vaak duurt het te lang vooraleer de erfgenamen iets vernemen over het te betalen bedrag. Al te vaak gebeurt dit dan nog via een deurwaarder en is er een gebrek aan informatieverstrekking.

Verder wijst de spreker erop dat bezwaarschriften dikwijls te laat worden ingediend. De VMM kan deze bezwaarschriften dan normaliter niet meer behandelen. Zelfs bij een te laat ingediend bezwaarschrift moet een belastingsdienst echter nagaan of er geen gronden zijn voor ambtshalve ont-heffing. De VMM heeft dit laatste te veel nagelaten.

De heer Van Zutphen wenst evenwel ook te wijzen op een aantal positieve evoluties, waarvan sommi-

ge een rechtstreeks gevolg zijn van de aanbevelingen van de ombudsdienst of van de commissie.

Vooreerst zijn er de automatische vrijstellingen die vanaf 2000 werden ingevoerd. Deze vrijstellingen zijn een zeer positief voorbeeld van de realisatie van e-government in woord en daad.

Verder vermeldt hij de daling van het aantal rechtstreekse bezwaarschriften. Dit wijst hoe dan ook op een verbetering van de werking en van de dienstverlening.

De kwaliteit van de informatieverstrekking nam ook toe. Zo merkt de heer Van Zutphen op dat de kwaliteit van de folder over de afvalwaterheffing, die bij het heffingsbiljet wordt gevoegd, elk jaar verbetert. De VMM houdt blijkbaar rekening met de gemaakte opmerkingen. Verder bevat de website heel wat nuttige informatie. Tenslotte verbetert de geïndividualiseerde informatieverstrekking van de VMM ook steeds meer. Zo wijst de VMM er steeds meer mensen op hoe zij bepaalde problemen kunnen vermijden en bepaalde rechten kunnen verkrijgen.

Ten slotte moet ook nog het streven naar een geïntegreerde factuur voor het drinkwaterverbruik en de afvalwaterheffing worden vermeld. In welke mate dit streven tot een positief resultaat met betrekking tot het klachtenbeeld zal leiden, valt nog af te wachten. Door het ontwerp van drinkwaterdecreet wordt hier een kader voor aangereikt.

Het moet volgens de heer Van Zutphen de bedoeling zijn dat de band tussen het waterverbruik en de waterheffing duidelijker wordt gemaakt. Dat kan door ze in de tijd dichterbij elkaar te brengen en één in plaats van twee facturen te verzenden. De vraag is echter op welke wijze dit in de praktijk zal verlopen. Indien de inning zou verlopen via de watermaatschappijen, dan krijgt men een vermenigvuldiging van het aantal inningsmaatschappijen. De spreker vraagt zich af hoe kan worden nagegaan of al deze maatschappijen op dezelfde lijn zitten. Momenteel gebeurt de inning door de VMM, die verantwoordelijk zou blijven voor de invordering en de vestiging. De heer van Zutphen wenst er dan ook de nadruk op te leggen dat er, bij een multiplicatie van de instellingen, goed moet gekeken worden of dit geen eigen problematiek zal veroorzaken. Of het probleem van de onweerlegbare band met deze ingreep zal opgelost raken, valt te betwijfelen. Meestal wordt dit immers pas ontdekt als het te laat is. Een eindoordeel voor dit alles kan er echter pas binnen een aantal jaren geveld worden.

De ombudsdienst wenst, op basis van de evoluties van de klachten, ook een aantal aanbevelingen te doen.

Vooreerst zouden de drinkwatermaatschappijen, in hun informatievoorziening, de burgers moeten wijzen op de consequenties van de onweerlegbare band tussen de waterfacturen en de facturen van de heffingsplicht. Op dit vlak kunnen niet alleen initiatieven van de VMM worden verwacht. Momenteel zijn ook de drinkwatermaatschappijen aanzet. De VMM zou dan de werkelijke gebruiker, in een brief, rechtstreeks moeten wijzen op het verhaalrecht. Indien de werkelijke gebruiker rechtstreeks wordt aangeschreven door de VMM is die immers veel sneller geneigd om een aantal kosten te betalen.

De heer Van Zutphen stelt ook dat de gegevenskoppeling bij automatische vrijstellingen nog beter kan verlopen. Er komen nog te veel fouten voor, die soms bij de VMM liggen, maar ook het gevolg kunnen zijn van foutieve informatie in het Rijksregister.

Heel belangrijk voor de ombudsdienst is ook dat mensen niet ten onrechte met een deurwaarder mogen worden geconfronteerd. Dit is de grootste anti-reclame die de overheid zich kan indenken. Een burger mag immers niet opdraaien voor de fouten van de overheid.

Ten slotte stelt de heer Van Zutphen dat de VMM niet te ambtelijk te werk mag gaan bij het behandelen van laattijdige bezwaarschriften. Ook bij te laat ingediende bezwaarschriften moet er immers nagegaan worden of er geen reden is voor ambtshalve ontheffing.

Als eindconclusie stelt de spreker dat de VMM over het algemeen heel correct werkt en dat er duidelijk naar verbetering wordt gestreefd. Vaak blijft het echter wel een vrij ambtelijk denkende organisatie, waarbij iets te weinig wordt nagegaan welke mogelijke oplossingen bestaan.

I.2. Bespreking

I.2.1. Antwoord van de minister en repliek van de ombudsman

– Milieu : algemeen

Mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, gaat eerst in op de behandeling van de klachten over milieuhinder door de gemeenten en de Milieu-inspectie. Niet alleen naar

aanleiding van het vorige jaarverslag van de ombudsman, maar ook in het kader van het kerntakendebat werd de taakverdeling tussen de verschillende bestuursniveaus besproken. Op een bepaald ogenblik werd er zelfs voorgesteld om de gemeenten vooral in te schakelen voor het oplossen van de wrevel die milieuhinder meebrengt, terwijl de provincies voor klasse 3 en 2 en de Milieu-inspectie respectievelijk voor klasse 1 zouden verantwoordelijk worden. Vanuit de gemeenten kwam er echter heel wat reactie op dit voorstel. Zeker in de gemeenten waar er een goede milieudienst functioneert, zijn er niet onmiddellijk problemen.

Momenteel wordt deze discussie dus gevoerd in het kader van het kerntakendebat. Een mogelijk scenario houdt in dat, indien de gemeente expliciet zou opteren voor een gericht toezicht, zij dit toezicht zou kunnen behouden. In het andere geval zou het toezicht kunnen toevertrouwd worden aan de provincie. De discussie hierover is nog niet afgerond. Daarnaast is er het probleem van het hoger toezicht en de noodzaak van een betere omschrijving daarvan. Er blijft immers behoefte aan een dienst die in laatste instantie kan optreden.

Het ontwerp van handhavingdecreet wordt druk voorbereid. Het luik toezicht zou apart worden behandeld en zou nog voor het zomerreces in de regering worden besproken. De minister stelt voor om met de commissie en de ombudsman hierover van gedachte te wisselen vooraleer de teksten worden afgerond. Op die manier kan de tekst worden getoetst aan wat er op het terrein leeft.

Verder wijst de minister erop dat er twee bijkomende personeelsleden zullen aangeworven worden om de hinderproblematiek aan te pakken. Geur- en lawaaihinder worden immers al te gemakkelijk verwaarloosd omdat ze moeilijk te vatten zijn in reglementeringen. Omgaan met lawaaihinder is voor beleidsverantwoordelijken geen gemakkelijke materie, denk bijvoorbeeld aan het nachtelijk lawaai veroorzaakt door vliegtuigen.

In verband met de aanbeveling over de redelijke termijn voor beslissingen over milieuvergunningen, wil de minister erop wijzen dat de procedures in Vlaamse vaste beslissingstermijnen garanderen. Algemeen gezien en in vergelijking met andere Europese landen, werkt het Vlaamse gewest met korte termijnen. Er is echter voor bepaalde dossiers – zoals beroepen tegen schorsingen of opheffingen van vergunningen, individuele afwijkingaanvragen – niet in dwingende beslissingstermijnen voorzien. Dat geldt ook voor de oude ARAB-dossiers. Een aantal ministeriële beslissingen (in beroep) over

ARAB-dossiers zijn ondertussen door de Raad van State vernietigd en moeten opnieuw worden beslist. De administratie geeft voorrang aan de dossiers met een dwingende beslissingstermijn. Ondertussen blijft er een zekere achterstand bestaan voor de andere dossiers. Er werden voorstellen gevraagd voor een structurele oplossing om deze achterstand weg te werken. In de tussenperiode werd gevraagd dat een prioriteitslijst zou opgemaakt worden, zodat de dossiers met een problematische milieu-impact en de dossiers waar er een doorkruising is met nieuwe vergunningsaanvragen, eerst zouden worden behandeld.

De minister benadrukt dat in Vlarem momenteel de beslissingstermijnen nog worden gesanctioneerd met het middel van de stilzwijgende beslissing. Op dit vlak werd het Vlaamse gewest door de Europese instanties terechtgewezen. Er wordt dan ook een ontwerp van decreet uitgewerkt dat een antwoord moet bieden op de Europese kritiek. De bedoeling is dat de overheid gebonden blijft aan de dwingende termijnen, maar dat die op een andere manier zullen worden gesanctioneerd.

De minister besluit dat er vooral problemen zijn met de oude ARAB-dossiers en met de dossiers waarvoor Vlarem nog steeds niet in dwingende termijnen voorziet. De minister zal aandringen op een snellere afhandeling van die dossiers.

In een volgende aanbeveling stelt de ombudsdienst dat de Vlaamse overheid de inspanningen voor een compensatie in geval van historische bodemverontreiniging, onder meer door benzinestations, moet intensiveren en de oprichting van een fonds daartoe moet bespoedigen. Het probleem van de benzinestations is de minister bekend. Het was haar bedoeling daarvoor een fonds te creëren. Alle betrokken actoren waren het daarmee eens en de voorbije jaren zijn er daartoe heel wat inspanningen geleverd. Er zijn echter problemen gerezen met de Raad van State, die oordeelde dat een federale inning binnen onze staatsstructuur niet kan gebruikt worden voor het oplossen van een gewestelijk probleem. Juristen hebben nu een alternatieve werkwijze bedacht en de minister verwacht dat het fonds nog in 2002 zal kunnen worden opgericht. De minister hoopt dat een deel van de problemen daarmee kan opgelost worden.

Minister Vera Dua benadrukt dat bij de aangekondigde wijziging van het bodemsaneringsdecreet bijzondere aandacht moet worden besteed aan het begrip 'onschuldige eigenaar'. De toepassing van dat begrip leidt in concrete gevallen soms tot zeer moeilijke situaties.

De minister stelt voor dat het jaarverslag 2001 van de Vlaamse Ombudsdienst expliciet zou voorgesteld worden op de beleidsraad Leefmilieu, in aanwezigheid van de topambtenaren van de afdelingen Milieu-inspectie en Milieuvergunningen. Het is de bedoeling de voorstellen van de administratie te toetsen aan de bevindingen van het jaarverslag om zo een oplossing te vinden voor de knelpunten.

Wat de aanbeveling over de informatieverstrekking en de duidelijke kostenregeling in de sector van de waterdistributie betreft, verwacht de minister dat het ontwerp van drinkwaterdecreet, waarover op 8 mei 2002 in de plenaire vergadering wordt gestemd, een aantal problemen in de drinkwatersector zal oplossen (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 1045*).

– Milieu : afvalwaterheffing

In het verleden heeft vooral de VMM gewezen op de onweerlegbare band tussen de naam op de waterfactuur en de heffingsplichtige. Dit blijkt uit de informatiefolders die gevoegd werden bij het versturen van de heffingsformulieren. Ook aan de drinkwatermaatschappijen werd naar aanleiding van de vroegere aanbevelingen in het jaarverslag gevraagd hun abonnees daarvan verwittigen. Deze vraag zal nogmaals worden herhaald. Het is de bedoeling van de minister dat vanaf 1 januari 2003 de milieuheffing en de waterfactuur aan elkaar zouden worden gekoppeld. Met de invoering van één factuur kan wellicht al een deel van de bestaande problemen opgelost worden. Er zijn meer klachten over de afvalwaterheffing dan over de waterfactuur en de minister vermoedt dat er minder klachten zullen zijn wanneer de inning van de heffing via de drinkwatermaatschappijen verloopt. De overdracht is echter niet eenvoudig : er zijn heel wat juridische constructies nodig.

De koppeling tussen de databank van de VMM en de gegevens van de Kruispuntdatabank ziet de minister als een belangrijke vooruitgang. De VMM benadrukt dat ze afhankelijk is van de actualisering van de gegevens van de Kruispuntdatabank. Kleine verschillen tussen beide databanken zullen echter altijd blijven bestaan. De VMM probeert die verschillen zo klein mogelijk te houden door het tijdstip tussen het opvragen van de gegevens en de verzending van de heffingsformulieren zo kort mogelijk te houden.

Volgens de VMM zijn de betwistingen inzake het niet overeenstemmen van de naam van de werkelijke verbruiker en van de heffingsplichtige juridisch zeer moeilijk op te lossen. De minister stelt

voor dit te bespreken met de ombudsdienst en de VMM naar aanleiding van de beleidsraad Leefmilieu. De minister meent dat de VMM, net als andere diensten die belastingen innen, een oplossing moet kunnen vinden. Soms wordt er onnodig een deurwaarder gestuurd en dat is voor de minister onaanvaardbaar, ook al gaat het slechts om enkele gevallen.

Hetzelfde geldt volgens de minister voor de laattijdig ingediende bezwaarschriften. Volgens de informatie waarover ze beschikt, zouden de rechtbanken in het verleden geoordeeld hebben dat geen ambtshalve ontheffing mag worden toegepast indien het bezwaar laattijdig is ingediend. Desondanks onderzoekt de administratie bij laattijdige bezwaren altijd de mogelijkheid van ambtshalve ontheffing. Die wordt steeds toegepast indien blijkt dat ze gerechtvaardigd is. De minister wil weten of dat overeenkomt met de ervaringen van de ombudsdienst.

De heer Bernard Hubeau veronderstelt dat dit inderdaad grotendeels overeenstemt met de realiteit. Niettemin is dat in een aantal gevallen niet gebeurd en daarover gaan de opmerkingen van de ombudsdienst.

De minister zegt dat er in 2000 op 2,3 miljoen heffingsformulieren 20.000 bezwaarschriften werden ingediend, waarvan de helft volgens de administratie gegrond was. Bij de ombudsdienst kwamen in totaal nog 84 probleem dossiers terecht. De minister meent niettemin dat de nodige maatregelen moeten worden genomen om dergelijke problemen te voorkomen. De criteria moeten nog duidelijker worden geformuleerd. Het onnodig inzetten van een deurwaarder moet zeker worden opgelost.

De heer Bernard Hubeau noteert dat er op de beleidsraad Leefmilieu verder zal worden nagedacht over de aanbelingen inzake de afvalwaterheffing. Hij benadrukt dat niet mag worden gefocust op de absolute aantallen. Iedere keer dat er onnodig een deurwaarder wordt ingezet, is er een teveel. Sedert de invoering van het klachtendecreet is het de bedoeling dat de VMM, de VMW of de Milieu-inspectie eerst de klachten behandelen. Indien daaruit geen oplossing voortvloeit, wordt de ombudsdienst ingeschakeld. Daardoor is het aantal klachten dat doorstroomt naar de Vlaamse Ombudsdienst beperkt.

De ombudsman benadrukt dat de administratie en de milieu-instellingen niet te ambtelijk mogen omgaan met de interne klachtenbehandeling. Wanneer een ambtshalve ontheffing laattijdig wordt aange-

vraagd, gaat de VMM uit van de redenering dat de fiscale wetgeving het karakter van openbare orde heeft en dat bijgevolg de laattijdigheid niet mag worden beloond. Als een ambtshalve ontheffing mogelijk is, dan kan de administratie naar zijn mening ambtelijk optreden of soepel. De heer Hubeau denkt dat het de bedoeling was van de decreetgever met de ambtshalve ontheffing een maatregel uit te werken voor problemen die niet kunnen worden opgelost met een algemene regel.

De administratie Abafim (Administratie budgettering, accounting en financieel management) heeft positief gereageerd op het voorstel een aangetekende brief te versturen vooraleer een deurwaarder wordt ingezet en heeft dit onmiddellijk toegepast. De VMM stelt dat ze dit wel wil toepassen, maar dat ze niet wil instaan voor de kosten daarvan, vermits die niet in de begroting zijn opgenomen. De heer Hubeau stelt dat met dat argument geen enkel nieuw initiatief doorgang kan vinden. De ambtelijke reflex leidt tot een onvoldoende soepel optreden. Uiteraard kan het niet de bedoeling zijn de fiscale wetgeving te schenden.

1.2.2. Opmerkingen van de leden

De heer Johan Malcorps stelt vast dat dit jaarverslag veel gelijkenissen vertoont met dat van vorig jaar, zeker wat betreft het toezicht inzake milieuhinder. Het lid benadrukt dat men niet elk jaar hetzelfde kan blijven herhalen : er moeten conclusies worden getrokken.

Er werden reeds een aantal maatregelen genomen. Zo bevatten de samenwerkingsovereenkomsten met de gemeenten duidelijke bepalingen. Voor de gemeenten die geen vragende partij zijn voor toezicht op hinderlijke bedrijven, kan een oplossing worden gezocht op provinciaal niveau. Het lid meent echter dat de gemeenten die wel hun verantwoordelijkheid opnemen inzake de klasse 2- en klasse 3-inrichtingen, niet mogen worden bestraft. Het milieuvergunningendecreet bepaalt al te vaak wat de gemeenten kunnen doen en onvoldoende wat ze moeten doen. De verplichtingen van de gemeenten kunnen niet geregeld worden door een samenwerkingsovereenkomst ; ze moeten decretaal worden vastgelegd.

Er moet ook worden vermeden dat milieu-ambtenaren juridische problemen krijgen door hun optreden. Daarover wil het lid een voorstel van decreet indienen. Elke gemeente zou over een Vlaamse-gemachtigde ambtenaar dienen te beschikken. Soms hebben milieu-ambtenaren of politiemensen daarvoor de nodige opleiding gevolgd, maar kiest

de gemeenteraad er bewust voor geen bekrachtiging te geven omdat ze geen Vlarem-gemachtigde ambtenaar wil.

Klachten over de klasse 2-bedrijven kunnen volgens de heer Malcorps eventueel een provinciale bevoegdheid worden. Voor de klasse 3-bedrijven moet er toch iemand verantwoordelijk zijn op gemeentelijk niveau. Zeker voor de klachten over geurhinder of geluidshinder van deze kleine bedrijven moet er op gemeentelijk niveau in voldoende toezicht voorzien worden. Als het toezicht op provinciaal niveau georganiseerd wordt, dan is controle op dergelijke kleine bedrijven moeilijk. De spreker benadrukt dat het moment gekomen is om te beslissen wat men op welk niveau wil oplossen.

De heer Malcorps verwijst verder naar de opmerking van de heer Hubeau dat de VMM en OVAM nogal ambtelijk werken. Voor de moeilijkheden omtrent het begrip 'onschuldige eigenaar' in het bodemsaneringsdecreet moeten de parlementsleden de hand in eigen boezem steken, want het decreet moet aangepast worden. De OVAM past nu het decreet gewoon toe. De decretale wijziging die een aanpak van sites mogelijk maakte, zorgde al voor een gedeeltelijke oplossing. Het lid vindt het wel eigenaardig dat de milieu-administratie soms wel een oplossing kan vinden wanneer een bepaald probleem media-aandacht krijgt, bijvoorbeeld in een programma als 'Recht van antwoord'. Als dat kan, dan klopt er iets niet met de behandeling van probleem dossiers.

Minister Vera Dua deelt mee dat het kerntakendebat aan de gang is en dat handhaving daarbij één van de discussiepunten is. Ze hoopt dat sluitende afspraken met gemeenten en provincies mogelijk zullen zijn.

De minister is het eens met de opmerking dat er iets niet klopt indien een soepele houding plots wel mogelijk blijkt wanneer een probleem in de media besproken wordt. Het gevaar bestaat ook dat daardoor het gelijkheidsbeginsel wordt geschonden. Het begrip 'onschuldige eigenaar' mag niet verschillend worden geïnterpreteerd binnen dezelfde administratie. De minister wil dit aspect ook bespreken in de beleidsraad Leefmilieu.

Mevrouw Marleen Van den Eynde dankt de heer Bernard Hubeau en zijn medewerker voor hun toelichting. Dankzij het jaarverslag kunnen parlementsleden een zicht krijgen op de pijnpunten tussen de overheid en de bevolking. Haar fractie zal de aanbevelingen van de ombudsdienst ondersteu-

nen. De minister moet er zich toe verbinden de ombudsdienst meer bij het beleid te betrekken.

Minister Vera Dua bevestigt dat de aanbevelingen van de ombudsdienst op de agenda van de beleidsraad Leefmilieu van 13 mei 2002 zullen worden geplaatst.

II. DEEL RUIMTELIJKE ORDENING – THEMATISCHE AANBEVELING 4.6

II.1. Inleidende uiteenzetting

II.1.1. Inleiding

Volgens de heer Bernard Hubeau, Vlaams Ombudsman, heeft ongeveer 10 percent van de klachten die in 2001 werden ingediend bij de Vlaamse Ombudsdienst, betrekking op ruimtelijke ordening. Klachten in verband met ruimtelijke ordening, wonen en leefmilieu omvatten samen zowat een derde van het totaal aantal klachten. Een ruim deel van de klachten heeft dus betrekking op alles wat verband houdt met de woon- en leefomgeving van de burger. Een ander deel heeft betrekking op de heffing op de leegstand en op de verwaarloosde bedrijfsruimten.

De klachten gaan zowel over de Vlaamse overheid (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en, in mindere mate, de Vlaamse openbare instellingen) als over de Vlaamse gemeenten en (in mindere mate) de Vlaamse provincies. De Vlaamse gemeenten en provincies vallen onder de toepassing van het decreet houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst van 7 juli 1998 voor hun taken van medebewind. De gemeenten vervullen een belangrijke rol op het vlak van stedenbouwkundige vergunningen en de heffing op leegstand ; de Vlaamse provincies op het vlak van de beroepsprocedure bij vergunningen.

Van de 128 in 2001 ingediende klachten waren er 81 klachten gegrond, wat tweederde van de klachten is, wat vrij hoog is. Meer dan drievierde daarvan is volledig of deels hersteld geworden, al dan niet na interventie van de Vlaamse Ombudsdienst.

De gegrondheid van de ingediende klachten wordt getoetst aan de ombudsnormen :

- redelijke behandelingstermijn : ongeveer 50 percent van de gegronde klachten had hierop betrekking ; ondanks merkbare verbeteringen moet het verhelpen van de achterstand verder

worden geconsolideerd ; er is nood aan structurele maatregelen in plaats van ad-hoc maatregelen

- deugdelijke correspondentie : 15 percent van de gegronde klachten heeft betrekking op het zorgvuldig omgaan met signalen, opmerkingen of vragen van burgers ; de burger moet een duidelijk antwoord van de Vlaamse overheid krijgen ; voor handhaving van de klacht is het voor de burger belangrijk dat hij weet wat er met de klacht gebeurt ; de signaalfunctie voor de burger is belangrijk
- actieve dienstverlening en goede uitvoeringspraktijk : ongeveer 10 percent van de gegronde klachten houdt verband met actieve communicatie ; er moet op meer actieve wijze met de burger gecommuniceerd worden ; de Vlaamse overheid moet minder passief (re)ageren.

II.1.2. Aanbevelingen Ruimtelijke Ordening

- *Redelijke behandeltermijn – Aanbeveling 2001-19*

De Vlaamse overheid moet samen met de Vlaamse gemeenten en provincies ernaar streven dat aanvraagdossiers en beroepsdossiers voor een stedenbouwkundige vergunning binnen de termijn worden afgehandeld die in de regelgeving vermeld is. Dergelijke redelijke termijn blijft volgens de heer Erwin Janssens, onderzoeker bij de Vlaamse Ombudsdienst echter nog steeds een pijnpunt. Alhoewel er alle begrip voor is dat dit niet eenvoudig is, moet ook erkend worden dat de burger niet kan blijven wachten.

De decretaal voorgeschreven termijn om de beslissing over een stedenbouwkundige aanvraag mee te delen, blijft op elk niveau nog steeds een pijnpunt. Wat de buitenafdelingen van AROHM betreft, zijn in 2001 opnieuw maatregelen genomen en worden nieuwe bijkomende maatregelen aangekondigd. Er is begrip voor dat een aantal reeds genomen maatregelen slechts na verloop van tijd een zichtbaar effect zullen hebben, en dat de oplossingen en ook de ter beschikking zijnde middelen niet legio zijn.

Uit de vroegere beleidsbrieven van de minister kan worden afgeleid dat ook de minister aanvankelijk blijkbaar verwacht had dat de achterstand inmiddels weggewerkt zou zijn. De Vlaamse Ombudsdienst rekent er dan ook op dat tegen het volgende jaar een duidelijke verbetering gerealiseerd zal worden en dat overschrijdingen van de decretaal

voorgeschreven termijnen veeleer uitzonderingen zullen zijn.

- *Stedenbouwmisdrijven binnen redelijke termijn aanpakken – Aanbeveling 2001-20*

De Vlaamse overheid moet samen met de Vlaamse gemeenten ernaar streven stedenbouwkundige misdrijven binnen een redelijke termijn aan te pakken. Daarom moet samengewerkt worden in het kader van de maatschappelijke handhaving. Een duidelijke taakverdeling kan hiertoe bijdragen, maar mag niet ten koste van eenvormig optreden gaan.

De achterstand inzake dossiers over stedenbouwmisdrijven blijkt een nog nijpender probleem. Het is onnodig er op te wijzen dat een snel optreden een wezenlijke voorwaarde is om te komen tot de maatschappelijk verantwoorde handhaving die in de Beleidsnota Ruimtelijke Ordening 2000-2004 als een van de prioriteiten naar voor geschoven is.

De problematiek is in februari 2002 nog in de commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening aan bod gekomen, met een zeer uitgebreid antwoord van de minister. Het is inderdaad moeilijk er echte conclusies uit te trekken over de evolutie van de laatste jaren.

Vast staat dat de huidige behandeltermijnen bij de burger een indruk geven van laksheid. De burger kan niet begrijpen dat bij duidelijke, dringende personeelsbehoeften geen meer gestroomlijnde procedure voor aanwervingen kan worden gevolgd.

Als een van de oplossingen wordt verwezen naar de taakverdeling met de gemeenten die in 2002 verder uitgewerkt wordt, op grond van het subsidiariteitsbeginsel uit het Vlaamse Regeerakkoord. De Vlaamse overheid zal de gemeenten intensief moeten begeleiden en opvolgen. Een maatschappelijk verantwoorde handhaving vereist niet alleen een snel, maar ook een consequent en eenvormig optreden.

- *Informatieverstrekking over de heffing op verwaarloosde en leegstaande bedrijfsgebouwen – Aanbeveling 2001-21*

De Vlaamse overheid moet de informatieverstrekking over de heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten bevattelijker maken. Meer dan eens wordt er ten onrechte een heffing voor verwaarlozing of leegstand opgelegd. De eigenaar van een geïnventariseerde bedrijfsruimte ontvangt

bij het registratieattest weliswaar enkele relevante uittreksels uit de regelgeving en kan een brochure bestellen. De bezwaarprocedure biedt de mogelijkheid onterechte inventarisaties tijdig op te vangen. Toch moet vastgesteld worden dat te dikwijls de eigenaar door onvoldoende kennis en begrip van de precieze regels ten onrechte een heffing moet betalen, wat te betreuren valt.

Een meer bevattelijke informatieverstrekking draagt ertoe bij het doel van het heffingsdecreet te realiseren, zijnde het voorkomen en wegwerken van verwaarlozing en leegstand van bedrijfsruimten. Dergelijke heffing mag immers niet op onbegrip stuiten bij de burger. Een onbegrepen heffingsdecreet schiet immers zijn doel voorbij.

Dit geldt ook voor de heffing op leegstand en verkrotting van gebouwen en woningen.

De plannen voor een verdere afstemming tussen de heffing op leegstand en verkrotting van gebouwen en woningen en de heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsgebouwen hebben blijkbaar nog niet tot resultaten geleid. Die afstemming is toch een van de verbeteracties die in het Evaluatie-rapport van de Vlaamse Regering over de Vlaamse fiscaliteit vermeld staan.

– *Actieve informatieverstrekking - Aanbeveling 2001-22*

De Vlaamse overheid moet uit eigen beweging nuttige en concrete informatie aan de burger verschaffen. De burger moet actief begeleid worden, hoe goed de algemene informatieverstrekking ook is. Ruimtelijke ordening is te complex om van de burger te verwachten dat hij precies weet wat hij wel en niet kan doen. De overheid mag er zich niet toe beperken uitsluitend te antwoorden op vragen van de burger.

Een klantvriendelijke overheidsdienst mag zich niet beperken tot het beantwoorden van gestelde vragen, maar moet de burger actief wijzen op de concrete informatie die voor de betrokkene nuttig is.

De overheid moet de burger er zo bijvoorbeeld op wijzen dat hij niet de meest geschikte aanvraagprocedure heeft gevolgd. Een vergunningsaanvraag afwijzen omdat ze niet beantwoordt aan bepaalde verkavelingsvoorschriften zonder dat er verder nuttige informatie over de bestaande afwijkingsmogelijkheden wordt gegeven, is niet klantvriendelijk.

De Vlaamse Ombudsdienst is ook van mening dat een overheidsdienst de burger er zelf moet op wijzen dat hij wellicht voor planschadevergoeding in aanmerking komt. De Vlaamse Ombudsdienst refereert aan een dossier, waar een burger al meer dan 50 jaar lang niet op zijn bouwgrond (in Hemiksem) kan bouwen wegens een geplande onteigening (eerst voor een grote ring rond Antwerpen, nu voor de aanleg van pijpleidingen). In dit dossier werd door de Vlaamse Ombudsdienst geoordeeld dat het onaanvaardbaar is dat dit dermate lang aansleepte. Het is onaanvaardbaar dat onteigeningsintenties zo lang onuitgevoerd blijven. Die persoon had wellicht recht op planschade, maar zijn vordering is blijkbaar al jaren verjaard. Daarom is de Vlaamse Ombudsdienst van mening dat een overheidsdienst de burger actiever moet wijzen op dergelijke mogelijkheden tot schadevergoeding.

Een overheidsdienst moet de burger meedelen wat er na een openbaar onderzoek met zijn bezwaarschrift gebeurd is. Alhoewel het inderdaad niet juridisch verplicht is om elk bezwaarschrift individueel te beantwoorden, mag dit van een klantvriendelijke overheidsdienst wel verwacht worden. Enkele gemeenten hebben zich bereid verklaard dat voortaan spontaan te doen. Hun openbare onderzoeken zijn weliswaar inderdaad beperkt in omvang. Het zou echter voor elk openbaar onderzoek mogelijk moeten zijn. De minister heeft gelijk als hij zegt dat dit een fundamenteel andere administratieve praktijk veronderstelt. Volgens de Vlaamse Ombudsdienst moet er inderdaad gestreefd worden naar dergelijke administratieve behandeling. Er moet worden vermeden dat burgers soms pas na geruime tijd na indiening van een bezwaarschrift vernemen, soms zelfs op toevallige wijze, dat er al lang een definitieve beslissing is.

De Vlaamse overheid moet op duidelijke manier de voor- en nadelen van herstel van een stedenbouwmisdrijf door het betalen van een meerwaarde meedelen aan de betrokkenen.

Niet altijd wordt immers door de burger het verschil met een regularisatie begrepen.

– *Meerwaarde*

Wat de meerwaarde betreft, valt nog een bijzonder probleem te signaleren. In een aantal dossiers is niet de correcte procedure gevolgd : AROHM heeft rechtstreeks een meerwaarde gevraagd van de overtreder, zonder via de rechter te gaan. Dat heeft tot gevolg dat de overtreder nog steeds kan vervolgd worden. De betaling van de meerwaarde

biedt de betrokkene geen enkele rechtszekerheid. De afdeling Bouwinspectie deelde mee dat de laatste jaren steeds de correcte procedure is gevolgd. Voor de oude dossiers bestaat volgens de afdeling geen globale oplossing. Opnieuw de meerwaarde vorderen maar dan volgens de correcte procedure (met bijpassing van een eventueel verschil in bedrag) kan niet, omdat ondertussen de reglementering strenger is geworden en de mogelijkheden voor het vorderen van een meerwaarde heeft beperkt. De dossiers zijn volgens de afdeling Bouwinspectie ook erg uiteenlopend. Sommige misdrijven zijn zeer ernstig, andere zijn wellicht regulariseerbaar. Eigenlijk moet dus dossier per dossier naar een oplossing gezocht worden. De Vlaamse Ombudsdienst pleit ervoor dat bij die beoordeling per dossier maximaal onderzocht wordt wat de meest klantvriendelijke oplossing is, en dat een vordering tot herstel in de oorspronkelijke toestand vermeden wordt. Als behoud van de constructie vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening echt niet kan, dan moet de overheid de schade die door haar fout geleden is, vergoeden.

II.1.3. Band met de algemene aanbevelingen

De heer Bernard Hubeau, Vlaams Ombudsman, overloopt de nieuwe algemene aanbevelingen en hun band met de (thematische) aanbevelingen voor ruimtelijke ordening.

– *Dienstverlening op maat – Aanbeveling 2001- 40*

De Vlaamse ombudsdienst pleit voor een dienstverlening op maat. De Vlaamse overheid moet alles in het werk stellen om bestaande en nieuwe regelgeving, die van belang is voor de positie van de burger, zo veel, zo snel en zo volledig mogelijk bekend te maken en de burger actiever te begeleiden bij de uitoefening van zijn rechten.

Er wordt nog te weinig aandacht besteed aan de pro-actieve dienstverlening, zoals bijvoorbeeld het dossier over de bouwgrond in Hemiksem aangeeft. De Vlaamse overheid moet de burger beter begeleiden door hem op een actieve wijze duidelijke informatie te verschaffen en hem te wijzen op zijn rechtspositie en de mogelijkheden die hij ter beschikking heeft, wat elementair is en moet zijn voor de Vlaamse verzorgingsstaat. Men moet dus streven naar een actieve ondersteuning van de burger teneinde hem in een zo correct mogelijke positie te plaatsen.

– *Coherent, effectief en consequent handhavingsbeleid – Aanbeveling 2001- 41*

Er is nood aan een consequent handhavingsbeleid en een betere communicatie daarover. De burger kan een maatregel in het kader van het handhavingsbeleid gemakkelijker aanvaarden wanneer er een duidelijke communicatie is.

– *Nood aan een geïntegreerd geografisch informatiesysteem – Aanbeveling 2001- 45*

Om te vermijden dat maatregelen en beslissingen worden getroffen op basis van onvolledige en foutieve basis, is er nood aan een Geografisch Informatiesysteem (GIS) inzake informatie-inzameling over alle aspecten met betrekking tot onroerende goederen. De bestemming, de functie, het gebruik en de daaraan verbonden rechten en verplichtingen voor eigenaars, gebruikers en overheden worden dan geïnventariseerd. Een samenwerkingsakkoord met de federale overheid is gepland met betrekking tot het federaal agentschap voor patrimoniale informatie. Dit alles zal bijdragen tot een betere organisatie van de heffing met een zo laag mogelijke foutkans.

– *Vermelden van de verhaal-, bezwaar- en beroepsprocedures – Aanbeveling 2001- 46*

De Vlaamse overheid moet bij beslissingen alle verhaal-, bezwaar- en beroepsmogelijkheden vermelden en bekendmaken. Soms wordt als tegenargumentatie gehanteerd, dat de vermelding van beroeps- en bezwaarprocedures overbodig is en aanleiding kan geven tot misbruik. De angst voor misbruik en eventueel overgebruik is echter ongegrond. De invoering van de openbaarheid van bestuursdocumenten heeft immers ook geen aanleiding gegeven tot overbevraging van de Vlaamse administratie.

– *Redelijke termijnen – Aanbevelingen 2001- 48, 2001- 49 en 2001- 50*

De termijnen moeten steeds consequent op dezelfde wijze worden toegepast door de Vlaamse overheid ongeacht of de burger schuldenaar dan wel schuldeiser is (aanbeveling 2001- 48).

Ook moet de Vlaamse overheid naast het nastreven van redelijke behandeltermijnen, vooral ook de inhaaloperatie om de achterstand weg te wer-

ken, zien te beheersen. De maatregelen die genomen worden om de behandelingstermijnen te verbeteren, moeten worden geconsolideerd. Ad-hoc maatregelen zijn niet voldoende om de problemen definitief te verhelpen, maar er is nood aan structurele maatregelen (aanbeveling 2001- 49).

Alle termijnen moeten ook worden nageleefd door de Vlaamse overheid, ook als het geen termijnen zijn waaraan bij niet-naleving geen sanctie is verbonden (aanbeveling 2001- 50).

II.2. Bespreking

II.2.1. Opmerkingen van de leden

– *Heffing van leegstaande en verwaarloosde bedrijfsgebouwen*

De heer Patrick Lachaert is van oordeel dat de heffing van de leegstaande en verwaarloosde bedrijfsgebouwen volledig mank loopt. De administratie treedt niet altijd op eenduidige wijze op. Er zijn zelfs gevallen van dubbele heffing : enerzijds wordt er een heffing opgelegd op basis van leegstand van bedrijfsgebouwen en anderzijds een heffing op basis van leegstand van gebouwen en woningen door een andere administratie. Verder verwijst spreker naar gevallen waar een heffing werd opgelegd, alhoewel het gebouw afgebroken was, terwijl de administratie reeds van de afbraak op de hoogte was gebracht.

Aanvankelijk werd de heffing op gemeentelijk niveau opgestart om de leegstand tegen te gaan, wat nadien is overgenomen door het Vlaamse Gewest. Aangezien de meeste verwaarloosde panden nu afgebroken zijn, moet de zin en het bestaan van deze heffing in vraag gesteld worden. Nu is er in feite eerder sprake van een achterhoedegevecht, waarbij de administratie geconfronteerd wordt met een zeer groot aantal bezwaren.

– *Pro-actieve informatieverstrekking door de overheid*

De behandeling van een dossier inzake ruimtelijke ordening vereist een pro-actieve houding vanwege de administratie. De administratie zou inderdaad veel beter de betrokken burger informeren wat de meest geschikte wijze van handelen is, om op die manier tijd te winnen.

Soms moet een dossier worden ingetrokken wegens overbodigheid. Veel administratieve beslom-

meringen zouden kunnen voorkomen worden door meer en betere informatie.

Blijkbaar zijn de provinciale afdelingen niet bereid om advies te verstrekken over dossiers. Er moet minstens de bereidheid zijn om over dossiers te praten zonder dat dit daarom noodzakelijk betekent dat de administratie zich tot een bepaalde beslissing verplicht. Daarom is een aanspreekpunt noodzakelijk.

Ook sommige architecten zijn in deze echter niet volledig vrij te pleiten van alle blaam. Soms wordt er immers uit het oog verloren op welke wijze een stedenbouwkundige vergunning moet worden bekomen. Hun uitgangspunt is in dat geval namelijk te veel toegespitst op welke wijze een dossier moet worden ingediend, zonder aandacht voor de eindbestemming (namelijk het bekomen van de vergunning).

In de marge hiervan, merkt de heer Lachaert nog op dat het door de Vlaamse Ombudsdienst aangehaalde dossier inzake Hemiksem, hem eigenaardig overkomt in die zin dat immers op basis van de wetgeving op de onteigeningen, het onteigenende bestuur na verloop van een bepaalde tijd tot actie was kunnen worden gedwongen. De rechtbanken zijn ook, meer dan vroeger, geneigd om schadevergoeding toe te kennen op basis van onrechtmatig handelen van de overheid op basis van artikel 1382 BW.

– *Termijnen voor de behandeling van bezwaarschriften*

De heer Lachaert stelt dat men ten aanzien van het antwoorden van de administratie op bezwaarschriften realistische termijnen in acht moet nemen, want de duurtijd van een antwoord is vanzelfsprekend afhankelijk van de grootte en zwaarte van het dossier.

Zo is het volgens de spreker materieel en organisatorisch gezien onmogelijk om individuele antwoorden te versturen in dossiers waar er ontelbare bezwaarschriften zijn ingediend. Voor kleine dossiers is dat dus misschien wel mogelijk, maar zeker niet voor grote en omvangrijke dossiers.

Eventueel zou een dwingende termijn kunnen worden voorgesteld, waarbinnen een negatieve beslissing kan worden genomen door de administratie.

II.2.2. Antwoord van de minister en repliek van de ombudsman

II.2.2.1. Algemeen – Kwantitatieve gegevens

De heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, stelt dat de lichte stijging van de klachten van 162 naar 193, voortvloeit uit het feit dat de burger steeds mondiger en beter geïnformeerd wordt over de wijze waarop tegen het optreden van de overheid kan worden geageerd en de mogelijkheden die voorhanden zijn ook meer benut.

Anderzijds moet volgens de minister het aantal klachten vanzelfsprekend gerelateerd worden aan het aantal door AROHM behandelde dossiers, waaruit afgeleid kan worden dat het totaal aantal klachten relatief laag is. In 2001 werden, uitsluitend wat betreft de bouwaanvragen in toepassing van artikel 43 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, voor het Vlaamse grondgebied in totaal 20.495 dossiers ingediend.

Samen met de andere soorten bouwaanvragen, de verkavelingsvergunningen, de beroepen, de stedenbouwkundige attesten, de bouwmissdrijven en de heffingsdossiers op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten, behelst het in casu meer dan 50.000 behandelde dossiers.

193 klachten op een totaal van meer dan 50.000 dossiers is dan ook relatief laag te noemen. Bovendien worden niet alle klachten gegrond bevonden en wordt aan de gegrond bevonden klachten veelal een spontaan herstel geboden. Een totaal van 9 (deels) gegronde en niet herstelde klachten en 6 terecht opmerkingen blijven een aandachtspunt, maar kunnen echter bezwaarlijk als alarmerend worden beschouwd.

Niettemin mag inderdaad de signaalfunctie van de klachten niet verwaarloosd worden. Er moet dan ook vanzelfsprekend naar worden gestreefd om de beperkte foutmarge verder te reduceren.

II.2.2.2. Algemene beschouwingen bij het verslag

– Gemiddelde behandelingstermijn

De minister deelt niet de visie van de Vlaamse Ombudsman terzake. Minister Van Mechelen is van oordeel dat er naast een aantal ad-hoc maatregelen, volwaardige structurele maatregelen zijn ge-

nomen om op maximale wijze de toestand definitief onder controle te krijgen.

– Planschadevergoeding

Ten aanzien van de opmerking van de Vlaamse Ombudsdienst dat de bevoegde overheidsdiensten de verzoekers nooit gewezen hebben op de mogelijkheid tot het bekomen van een planschadevergoeding, repliceert minister Van Mechelen dat op basis van artikel 36 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, vorderingen tot betaling van planschade op basis van plannen van aanleg tot de bevoegdheid van de rechtbanken van eerste aanleg behoren. Het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening bevat een analoge bepaling voor planschade gegenereerd door de nieuwe ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Planschadevergoeding kan dus slechts worden uitbetaald als ze door de particulier in rechte wordt gevorderd. Het is de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg om er zich over uit te spreken of in een specifiek geval al dan niet een planschadevergoeding is verschuldigd.

De Vlaamse overheid kan op geen enkele wijze op eigen initiatief planschadevergoedingen uitkeren. De overheid kan moeilijk een particulier aanschrijven met de mededeling dat hij recht zou kunnen hebben op planschade. De rechtbanken hebben in de loop der jaren criteria ontwikkeld ter beoordeling van de vraag of in een concreet geval planschade verschuldigd is. Daaruit blijkt dat het niet aan de Vlaamse overheid is om nog vóór enig geding is ingeleid, zich uit te spreken over de vraag van planschade. Bijgevolg is het volgens de minister dan ook onlogisch dat de overheid naar aanleiding van een planwijziging bepaalde particulieren op eigen initiatief zou aanschrijven om hen mee te delen dat zij 'mogelijkerwijze' planschade kunnen verkrijgen. Het gevaar dreigt immers dat de betrokkene door de administratie zou aangezet worden een vordering in te leiden om vervolgens vast te stellen dat zijn planschade-eis door de rechtbank wordt afgewezen. In dit geval is het volgens de minister dan ook niet ondenkbaar dat een aldus gedupeerde burger de voor het geding gemaakte kosten op de Vlaamse overheid zou proberen te verhalen. Evenzeer is het mogelijk dat partijen waarvan de overheid oordeelde dat zij allicht geen planschade konden verkrijgen (en die dus niet zouden worden aangeschreven) toch planschade toegewezen krijgen door de rechtbank.

Over planwijzigingen wordt een openbaar onderzoek gevoerd dat tijdig en via diverse media wordt aangekondigd. De definitief doorgevoerde planwijzigingen zijn ter inzage in elk gemeentehuis en op AROHM. Particulieren kunnen kennisnemen van de plannen en op basis daarvan beslissen een vordering in te stellen of niet. De decreetgever heeft daartoe een voldoende ruime termijn voorzien.

Het door de Vlaamse overheid uit eigen beweging individueel aanschrijven van eigenaars met de melding dat zij mogelijkerwijze planschade kunnen uitbetaald krijgen, brengt tevens een niet te onderschatten werklust met zich mee omdat de plannen dan tot in detail moeten gescreend worden op potentiële planschadegevallen én gekoppeld moeten worden aan specifieke kadastrale gegevens. Ook de decretaal voorziene uitzonderingsgronden (bijvoorbeeld de eigenaar bezit andere gronden die voordeel halen uit de planwijziging) dienen aldus te worden onderzocht teneinde geen verkeerde verwachtingen te creëren.

Bovendien stelt zich de vraag of de Vlaamse administratie ook provinciale en gemeentelijke plannen zou moeten onderzoeken, vermits die ook planschade kunnen genereren en of dit een taakstelling van de provinciale en gemeentelijke overheden is.

Tot het toepassingsveld van de norm van actieve dienstverlening lijkt anderzijds wel te behoren dat de particulier die bij de administratie schriftelijk of mondeling informeert naar de mogelijkheden die hij heeft bij waardevermindering van zijn grond door planwijziging, op de decretale bepalingen inzake planschade wordt gewezen, wat overigens in de praktijk gebeurt.

– *Actieve informatieverstrekking door de overheid bij de behandeling van bezwaarschriften*

Alhoewel de minister het standpunt deelt dat de burger op deugdelijke en duidelijke wijze moet worden geïnformeerd, kan het ideaal van het individueel antwoorden van de administratie aan elke bezwaarindieners helaas moeilijk volledig en altijd in de praktijk omgezet worden. Uitgaande van het gegeven dat een openbaar onderzoek niet enkel geldt voor bepaalde bouwaanvragen uitgaande van particulieren maar onder meer ook voor de in het vooruitzicht gestelde wijzigingen of planprocedures van gewest, provincies en gemeenten lijkt het individueel aanschrijven van alle bezwaarindieners administratief gezien geen haalbare kaart. Soms is er immers sprake van honderden tot duizenden bezwaarschriften (onder meer bijvoorbeeld inzake HST-werken of inzake Deurganckdok).

Op gemeentelijk niveau is het bij de meeste moderne gemeentebesturen gangbare praktijk om in de mate van het mogelijke alle bezwaarschriften individueel te beantwoorden of er minstens via duidelijke informatie over te communiceren.

Er mag niet uit het oog verloren worden dat de bezwaarprocedure gevoerd wordt vooraleer het bestuur zich heeft uitgesproken over de aanvraag. In heel wat gevallen moet het openbaar onderzoek gebeuren vooraleer het dossier van de vergunningsaanvraag wordt behandeld. Misschien moet deze werkwijze toch eens nader bestudeerd worden aangezien ze aanleiding geeft tot heel wat misverstanden.

In verband met de grond van de zaak, wordt trouwens door de minister ook opgemerkt dat in heel wat gevallen de bezwaarschriften in heel wat dossiers louter standaardbezwaarschriften zijn, die in veelvoud verspreid worden om te worden ingediend door verschillende bezwaarindieners. Het individueel beantwoorden van dergelijke routineuze standaardbezwaarschriften zou volgens de minister een verspilling van tijd, middelen en personeel betekenen. Persoonlijk is de minister meer gewonnen om te trachten een individueel antwoord te bezorgen ten aanzien van persoonlijke, eigen bezwaarschriften, eerder dan tijd te steken in individuele persoonlijke antwoorden aan onpersoonlijke standaardbezwaarschriften.

Ook het feit dat bezwaarindieners niet individueel over de beroepsmogelijkheid bij de Raad van State worden ingelicht, kan niet tot gevolg hebben dat de klacht zonder meer definitief wordt gecatalogiseerd als een schending van de norm van actieve dienstverlening. Juridisch gezien is er geen enkele wettelijke of reglementaire bepaling die dergelijke verplichting oplegt. Vaste rechtspraak van de Raad van State stelt dat zelfs in de motieven van een besluit tot vaststelling van een gewestplan bezwaarschriften niet individueel hoeven behandeld te worden maar in het algemeen kunnen beantwoord worden.

De maximaal mogelijke interpretatie die aan de norm actieve dienstverlening in de huidige context kan gegeven worden is dat personen die naar aanleiding van het openbaar onderzoek bezwaar hebben ingediend, en na vaststelling expliciet informeren naar wat er met hun bezwaar is gebeurd en welke mogelijkheden zij nog hebben, de beroepsmogelijkheid bij de Raad van State wordt meege-deeld.

Het is volgens minister Van Mechelen ook niet zinvol om bezwaarindieners in te lichten over beroepsmogelijkheden als er niet meteen bij vermeld wordt wat er met het bezwaar is gebeurd. Er zijn namelijk ook gevallen waarin aan een bezwaar wordt tegemoet gekomen door wijziging van het voorlopig vastgestelde plan.

Dit doet geen afbreuk aan het feit dat het een goede zaak zou zijn om bezwaarindieners individueel in te lichten over wat er met hun bezwaar is gebeurd. Ter zake dient evenwel te worden gesteld dat dit een fundamentele keuze inhoudt wat behoort tot het niveau van de ganse Vlaamse regering of van het Vlaams Parlement. Feit is dat de huidige beschikbare (personele) middelen en de wettelijk vastgestelde termijnen het thans volstrekt onmogelijk maken om elke bezwaarindiener individueel te beantwoorden.

De minister begrijpt de kritiek vanwege de Vlaamse Ombudsdienst op de PIP/PEP-procedures (proceduresimplementatie- en personeelsplannen) van de Vlaamse administratie. Alhoewel hij er nooit vragende partij voor is geweest, kan men niet rond het bestaan van deze procedures. Daarom zijn er andere oplossingen gezocht, om zodoende toch het personeelstekort in de administratie het hoofd te bieden.

– *Betaling van de meerwaarde*

Inzake het in het jaarverslag gerapporteerde probleem van de betaling van een meerwaarde zonder gerechtelijke uitspraak en waar dus nog vervolging wegens stedenbouwkundig misdrijf mogelijk is, stelt de minister dat hij het volstrekt eens dat dit in beginsel een schending is van het principe van behoorlijk bestuur. Er is evenwel slechts sprake van een uitermate beperkt aantal gevallen. De minister deelt het standpunt dat de rechtszekerheid die de facto door het betalen van de meerwaarde is ontstaan, niet opnieuw in het gedrang mag gebracht worden door nieuwe procedures. De rechtszekerheid van de burger moet gewaarborgd worden.

– *Heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten*

De minister stelt dat het decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten, dat meermaals gewijzigd werd, een gewestelijk instrument is waarbij op de gemeenten beroep wordt gedaan om een input te leveren in de vorm van de gemeentelijke listings.

De regeling inzake leegstand en verwaarlozing is volgens de minister aan herziening toe. Terwijl de heffing op de leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten naar behoren functioneert, zijn er immense problemen op het niveau van de heffing van de leegstand en verwaarlozing van woningen. Er zijn 13.000 bezwaren inzake de heffing op woningen.

Inzake het nastreven van verdere afstemming van het decreet op leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimten en het decreet inzake de heffing op leegstand en verkrotting van gebouwen en woningen, bevestigt de minister dat de intentie tot afstemming aan de orde blijft. De concrete implementatie is echter geenszins evident omdat zowel de conceptuele opbouw als de finaliteit van beide stelsels totaal verschillend zijn. Ook het beheer is anders georganiseerd (gewestelijk versus gecombineerd beheer). Momenteel wordt vooral gefocust op het op elkaar afstemmen van de inningsprocedures, wat duidelijk slechts één facet van de problematiek behelst.

II.2.2.3. Aanbevelingen

Minister Dirk Van Mechelen overloopt de in het jaarverslag gestipuleerde aanbevelingen.

– *Redelijke behandeltermijn – Aanbeveling 2001-19*

De minister stelt dat de aanbeveling dat de Vlaamse overheid samen met de gemeenten en de provincies, moet streven naar een afhandeling binnen de door de regelgeving opgenomen termijn van aanvragen en beroepen inzake stedenbouwkundige vergunning, sinds zijn aantreden een permanent aandachtspunt is. Effectief wordt prioritair werk gemaakt van het wegwerken van de achterstand in de dossierbehandeling. Zodoende is de kalenderdoorlooptijd van 124 dagen momenteel gereduceerd tot gemiddeld 77 dagen.

Ondertussen zijn de PIP/PEP's van AROHM afgewerkt, waardoor kan worden overgegaan tot de aanwerving van gekwalificeerd personeel op basis van verantwoorde en bewezen behoeften.

Samen met alle organisatorische en structurele maatregelen aangekondigd in de aan de Ombudsdienst bezorgde nota van eind 2001 met betrekking tot de opvolging van de aanbevelingen geformuleerd in het jaarverslag 2000, moet dit er toe leiden dat de achterstand verder wordt teruggedrongen.

De minister geeft een overzicht van de gemiddelde doorlooptijd van de aanvraag van een bouwvergunning. Ter vergelijking met de situatie van een paar jaar geleden, wordt de stand van zaken op 1 maart 2002 gegeven voor dossiers ingediend tijdens de laatste 24 maand voorafgaand aan 1 maart 2002 en voor dossiers ingediend tijdens de laatste zes maanden.

Tabel : dossiers ingediend tijdens de laatste 24 maanden voorafgaand aan 1 maart 2002

Provincie	Ontvangen	Teruggestuurd	Behandeld	Gemid. Doorlooptijd	Nog te behandelen
Antwerpen	7.840	120	7.007	77	713
Oost-Vlaand.	10.816	306	9.330	65	1.180
West-Vlaand.	9.064	274	8.018	65	772
Limburg	6.715	605	5.511	37	599
Vlaams-Brab.	6.748	554	5.954	29	240

Tabel : dossiers ingediend tijdens de laatste 6 maanden (vanaf 1 september 2001)

Provincie	Ontvangen	Teruggestuurd	Behandeld	Gemid. Doorlooptijd	Nog te behandelen
Antwerpen	1.337	9	651	55	677
Oost-Vlaand.	2.527	35	1.413	49	1.079
West-Vlaand.	2.033	52	1.311	46	670
Limburg	1.573	90	1.000	37	483
Vlaams-Brab.	1.438	99	1.159	22	180

Er is een verdere afname van de behandeltermijn te verwachten onder meer ten gevolge van het besluit van de Vlaamse regering van 26 april 2002 dat voorziet in een verdere uitbreiding van de vrijstelling van advies van de gemachtigde stedenbouwkundig ambtenaar. Op grond van een eerdere vrijstelling van het voorafgaandelijk advies van de gemachtigde ambtenaar was er voordien al een afname van het aantal aanvragen met circa 30 percent, die rechtstreeks afgehandeld worden door de gemeentebesturen.

Daardoor kan de administratie zich meer concentreren op de belangrijke en zwaarwichtige bouw-aanvragen en meer tijd en aandacht besteden aan de begeleiding van de gemeentelijke ambtenaren. Op die manier kan een systematisch overleg uitgebouwd worden inzake vooroverleg tussen particuliere projecten enerzijds en stedenbouwkundige visies anderzijds.

Anderzijds werd het personeelseffectief van de afdeling Stedenbouwkundige Vergunningen onder-tussen versterkt.

– *Stedenbouwmisdrijven binnen redelijke termijn aanpakken – Aanbeveling 2001- 20*

Inzake het streven van de Vlaamse overheid om samen met de gemeenten stedenbouwmisdrijven binnen een redelijke termijn aan te pakken, werden reeds een aantal acties ondernomen of gepland. Er zijn daartoe een aantal duidelijke afspraken gemaakt.

Na een eerste verkennend gesprek begin 2001, werd in overleg met de VVSG begin 2002 de grondslag gelegd voor een algemeen afsprakenkader. Op basis van duidelijke afspraken met de gemeenten, worden praktische initiatieven genomen. De Vlaamse overheid stelt haar modellen van proces-verbaal, stakingsbevelen, herstellvorderingen en dergelijke ter beschikking van de gemeentebesturen. Dit komt de éénvormigheid en de kwaliteit van de werking ten goede.

De Vlaamse overheid zal de handhaving waarneven van de bouwmisdrijven in prioritaire gebieden en open-ruimte gebieden, evenals de handhaving van de bouwmisdrijven begaan door andere besturen en de misdrijven met een flagrant karakter, hetzij wegens de omvang, hetzij omwille van de uitstraling. Kleine bouwovertradingen worden opgevolgd door de gemeente voor een snellere opvolging en behandeling van kleinere inbreuken, onder controle van de provinciale stedenbouwkundig inspecteur.

De VVSG doet een bevraging naar opleidingsnoden inzake handhaving bij de gemeentebesturen, waarna een opleiding op maat wordt georganiseerd vanuit de Vlaamse overheid.

Tevens worden nieuwe afspraken gemaakt met de parketten op basis van een structureel overleg. De meeste parketten hadden de gewoonte om voor alle bouwmisdrijfdossiers een herstellvordering te vragen aan de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid begon daarom vanaf het eerste kwartaal 2002 een structureel overleg met alle afzonderlijke parketten van de correctionele rechtbanken om, op basis van de taakverdeling tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten een selectie door te voeren van dossiers. Indien het parket twijfels heeft over de toewijzing van een dossier aan de Vlaamse overheid of de gemeente, werd afgesproken dat het dossier steeds kan worden voorgelegd aan de Vlaamse overheid. Op basis van de duidelijke taakafspraken kan er werk gemaakt worden van een eenvormig beleid en een snelle vaststelling van de herstellvordering.

Een aantal dossiers zijn ook tot op heden blijven liggen in afwachting van de decretaal goedgekeurde loskoppeling van procedure van certificaat van vergelijk en de regularisatieprocedure.

– *Informatieverstrekking over de heffing op verwaarloosde en leegstaande bedrijfsgebouwen – Aanbeveling 2001- 21*

Met betrekking tot de aanbeveling aan de Vlaamse overheid om de informatieverstrekking over de heffing op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten bevattelijker maken, stelt de minister dat de informatie die in hoofdzaak betrekking heeft op de vermeldingen op het registratieattest, volledig beantwoordt aan de bepalingen van artikel 8 van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juli 1997 tot uitvoering van het decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten.

De bijlage bij het registratieattest omvat uittreksels van de belangrijkste artikels uit het decreet en het uitvoeringsbesluit. De geïnteresseerde burger kan steeds de brochure opvragen die recent, door de afdeling Stedenbouwkundige Vergunningen van AROHM, op grondige wijze werd aangepast en op bevattelijke wijze uitleg verstrekt over de wet- en regelgeving, de inventarisatie, de heffing en de subsidiemogelijkheden. In elk bij het registratieattest bijgevoegd begeleidend schrijven wordt gewezen op het bestaan van deze brochure en de mogelijkheid om deze brochure op te vragen. Het begeleidend schrijven vermeldt eveneens een telefoonnummer waarop bijkomende informatie kan worden verkregen. Er wordt steeds gezorgd voor een grote telefonische bereikbaarheid in functie van het beantwoorden van vragen tijdens de periode waarin de registratieattesten worden verstuurd (van medio februari tot medio juni).

– *Actieve informatieverstrekking – Aanbeveling 2001- 22*

Minister Van Mechelen deelt het standpunt inzake het uit eigen beweging geven van meer nuttige en concrete informatie op het vlak van ruimtelijke ordening door de Vlaamse overheid. Er moet zo vroeg mogelijk aan de bron concrete en juiste informatie verstrekt worden aan de burger.

Er wordt zoveel mogelijk naar gestreefd om de informatieverstrekking te maximaliseren, zowel naar burger als naar andere overheden toe.

Recentelijk werden reeds een aantal acties ondernomen of opgestart :

- voeren van informatiecampagnes via brochures en media ; de informatie die wordt uitgezonden op de regionale televisie, wordt nadien ook verspreid onder scholen en gemeentebesturen ;
- operationele eigen internetsite (www.ruimtelijkeordering.be) met recente en specifieke informatie over ruimtelijke ordening, verschillend opgebouwd in functie van particulieren en gemeentebesturen ;
- (initiatief tot het) installeren van een helpdesk op beleidsniveau voor de gemeentebesturen (afdeling Stedenbouwkundige Vergunningen) ;
- actief participeren aan het organiseren van studiedagen en opleidingen, vooral voor gemeentelijke ambtenaren, dit met het oog op het doorgeven van informatie en kennis ; de gemeente is immers de ‘eerstelijns hulp’ ; AROHM komt in principe (nu reeds, maar vooral in de toekomst) pas op de tweede lijn ;
- individuele briefwisseling met betrekking tot het handhavingsbeleid.

De minister erkent dat dit een aandachtspunt moet blijven.

Thans wordt aan volgende initiatieven gedacht :

- het uitgeven van een frequente nieuwsbrief ;
- het aanwerven van een informatieambtenaar ;
- het vermelden van nog meer bijkomende informatie in de briefwisseling op gestandaardiseerde en bevattelijke manier.

II.2.2.4. Repliek van de Ombudsman

De heer Bernard Hubeau, Vlaams Ombudsman, erkent dat de algemene teneur is dat er op het vlak van de ruimtelijke ordening inderdaad al veel positiefs is gerealiseerd. Hij wijst er op dat de rol van de gemeenten en de provincies niet mag vergeten worden.

Wat betreft het relatieve aandeel van de klachten op een totaal aantal dossiers van boven de 50.000, wijst de heer Hubeau op de toepassing van het klachtendecreet. Op grond van dit decreet ligt het klachtenmanagement op de eerste plaats bij de betrokken dienst zelf, waarvan dus maar een deel

doorstroomt naar de Vlaamse Ombudsdienst als tweedelijnsinstantie. In totaal gaat het dus om heel wat meer klachten.

De heer Hubeau preciseert verder dat het meer dan in een uitermate beperkt aantal gevallen is dat niet de correcte meerwaarde-procedure gevolgd is, en de betrokkenen dus in een situatie van rechts-onzekerheid zijn beland. Volgens informatie van de afdeling Bouwinspectie zijn het toch enkele honderden dossiers. Wellicht is slechts in een uitermate beperkt aantal gevallen nog geen oplossing gevonden, waaronder dan het in het jaarverslag besproken dossier.

De heer Hubeau stelt dat een aantal maatregelen ook een aantal minder positieve neveneffecten genereert. Zo is er bijvoorbeeld beroep gedaan op extra al dan niet tijdelijk personeel. In de buitendiensten van AROHM werd voornamelijk gewerkt aan een oplossing inzake de behandeltermijnen van de aanvraag van stedenbouwkundige vergunningen, waarvoor extra personeel werd ingezet, wat echter tot gevolg had dat de behandeltermijnen inzake stedenbouwkundige misdrijven in het gedrang kwamen. Er zijn inderdaad reeds structurele maatregelen genomen, maar dan moet rekening worden gehouden met alle aspecten en alle producten. Het nemen van structurele maatregelen mag niet tot gevolg hebben dat bepaalde problemen (inzake behandeltermijnen bijvoorbeeld) worden verschoven. De burger heeft recht op een goede dienstverlening op alle onderdelen van de taken van de Vlaamse overheid.

De Vlaamse Ombudsman stelt dat de burger het recht heeft op een goede informatieverstrekking. Als aan de burger bepaalde rechten decretaal zijn toegekend, zoals het recht op een planschadevergoeding, moet de Vlaamse overheid niet bevreesd zijn om de burger daarover te informeren. Er is een verschil tussen de burger informeren en de burger ertoe aanzetten om naar de rechtbank te stappen.

De heer Erwin Janssens, onderzoeker bij de Vlaamse Ombudsdienst, stelt voor dat er geschaafd wordt aan de taal waarin de informatie wordt verstrekt, omdat de taal vaak zeer ambtelijk is en moeilijk verstaanbaar voor buitenstaanders.

Bezwaren moeten effectief individueel beantwoord worden. De heer Bernard Hubeau erkent de problemen die daarmee gepaard gaan. Daarom stelt hij voor dat er semi-individuele/globale informatie zou bezorgd worden, die niet helemaal de specifieke zaak betreft maar toch reeds in geruime mate

tegemoet komt aan de nood aan informatie van de betrokken burger. Via e-government en andere verbeteringen op het vlak van communicatie, kan er aan die vraag naar informatie tegemoet gekomen worden.

III. CONCLUSIE

Na de bespreking van het jaarverslag werd door mevrouw Isabel Vertriest en de heren Patrick Lachaert, Jef Van Looy, Jacques Timmermans en Jos Bex een voorstel van resolutie over de aanbevelingen inzake milieu en ruimtelijke ordening ingediend (*Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 1251/1*). Dit voorstel werd op 20 juni 2002 aangenomen in de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening. Het verslag van de bespreking is gepubliceerd in *Parl. St. VI. Parl. 2001-2002, 1251/3*.

De verslaggever,

De voorzitter,

Isabel VERTRIEST

Jacques TIMMERMANS
